

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. V. Præcipuæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

honestā est & bona moraliter. Secundum etiam affirmari nequit: tum quia, ut supra ostendimus, bonum delectabile nunquam debet esse finis naturæ rationalis: tum etiam, quia si ad tollendam otiositatem verborum aut operum, sufficeret ea ad aliquam naturæ delectationem ordinari, vix ullum esset verbum aut opus otiosum; quia nullum ferè est quod non dicatur aut fiat propter aliquam naturæ delectationem, seu animi vel corporis oblectationem. Unde ut verba aut opera non sint otiosa, necessariò requiritur, ut ad proprium finem naturæ rationalis, id est ad aliquod bonum honestum & rationi consonum, virtualiter saltem referantur.

S. V.

Præcipue objectiones solvuntur.

27. **O**BJECTIONES primò: Homo non tenetur dirigere omnem actum suum in finem honestum: Ergo ruit primum ac præcipuum fundamentum nostræ sententiæ. Consequentia patet, Antecedens probatur: quia nullum est præceptum ad id obligans: nam vel esset positivum, vel naturale: Non primum, cum ex Scriptura non constet: Sed neque secundum, quia ad nullum ex præceptis Decalogi, ubi naturalia continentur, spectat: Ergo &c.

Confirmatur: Præcepta omnia sunt de actibus virtutum: Sed referre omnia ad finem honestum, ad nullam virtutem pertinet: Ergo de hoc nulum extat præceptum.

28. Confirmatur ampliùs: Rigorosum nimis videtur, & ferè impossibile, obligare hominem ad hoc quod in omnibus suis actionibus, in his etiam quæ ad naturæ commoditatem & individui conservationem pertinent, ut spuerè, purgare nares, fricare barbam, &c. semper rectum finem apponat: aliàs continuò peccarent homines, saltem venialiter, cum continuò tales actiones occurrant, & homines non recordentur eas referre in bonum finem.

29. Ad objectionem respondeo, negando Antecedens. Ad cuius probationem, nego etiam Antecedens: quia ut supra disp. 1. art. 2. explicando regulas moralitatis dicebamus, sicut agentia naturalia determinantur ab Authore naturæ ad proprios actus, naturali inclinatione, ita agens liberum determinatur per leges & præcepta: Videmus autem quod agentia naturalia recipiunt ab Authore naturæ inclinationem, ut per omnes suos actus tendant ad proprios fines consonos suis naturis: Ergo etiam agens rationale & liberum debuit habere præcepta & legem, ut omnibus suis actibus deliberatis tendat ad finem consonum naturæ rationali, qui est bonum honestum. Neque verò minùs spectat ad naturæ Authorem, dare agentibus liberis pro omnibus suis actibus determinationem moralem, quæ est per præceptum, quàm agentibus naturalibus determinationem naturalem, quæ est per naturalem inclinationem. Ex quo patet, tale præceptum esse naturale. Ad quod autem ex decem contentis in Decalogo reducat, variè opinantur Authores. Quidam existimant illud esse reducendum ad præceptum dilectionis Dei, nam ratione hujus præcepti tenemur diligere Deum super omnia, & habere eum pro fine ultimo, & consequenter referre in ipsum omnes nostras actiones, saltem mediatè, quod fit ordinando eas ad aliquem finem honestum. Alij dicunt, quod sicut est præcep-

ptum naturale non prodigendi pecunias, ita & non terendi tempus inaniter, & potentias animæ vel corporis in operibus vanis & otiosis inutiliter non occupandi.

Verius tamen & probabilius existimo, quod sicut dantur quædam veritates, quæ per se non pertinent ad objectum fidei, sed sunt veluti præambulæ ad illam, ut Deum existere, Deum esse unum, sicut docet D. Thomas 1. p. qu. 2. art. 2. ad 1. ita dantur quædam præcepta naturalia, quæ non continentur in præceptis Decalogi, sed sunt quasi præambula ad ipsa; sicut est præceptum diligendi seipsum, ad quod reducitur præceptum de non operando absque fine rationabili, inquantum homo, quia rationalis est, & vivit vita intellectuali, ac elevata supra vitam brutorum, debet diligere suam dignitatem, & operari ut homo, non verò assimilari jumentis insipientibus, ut in prima ratione fusè expendimus. Ex quo inferitur quod operari absque fine rationi consono, non opponitur alicui virtuti, sed naturali inclinationi hominis operandi ut rationalis est, quæ inclinatio nascitur ex amore naturali sui ipsius, qui non est virtus aliqua, sed aliquid majus virtute. Unde patet responsio ad primam confirmationem.

Ad secundam dicendum, præceptum illud non esse ita rigidum & difficile, sicut Adversarij existimant: quia, ut supra annotavimus, non præcipitur ut actualiter omnes actus nostros referamus in bonum honestum, sed sufficit quod referamus virtualiter: idque impletur, quando proponit homo operari ex fine honesto actiones suas; hæc enim relatio manet, quandiu non tractatur. Nec peccatur continuò, ex hoc quod tale præceptum detur: Tum quia multæ actiones, quæ videntur indifferentes, revera tales non sunt, eò quòd in recreationem honestam, aut commoditatem debitam, vel naturæ solatium seu quietem referantur, aut virtualiter relatae sint: Tum etiam quia plures non sunt ex deliberatione, sed ex imaginatione, ut fricare barbam, movere pedem, levare festucam &c. præceptum autem referendi actus nostros in bonum honestum, non obligat, nisi quando operamur humano modo, & cum consilio ac deliberatione rationis.

Dices, Esto detur tale præceptum, possunt tamen aliqui ejus obligationem invincibiliter ignorare, subindeque ratione talis ignorantie ab ejus impletione excusari: Ergo saltem in illis poterunt dari actus humani indifferentes in individuo. Adde quod opinio opposita, quæ negat dari tale præceptum, non caret probabilitate: potest autem quis licitè & tutè conscientia sequi opinionem probabilem, relicta probabiliori: unde tunc faciens actum indifferentem ex fine etiam indifferenti, non peccabit, quia utitur probabili opinione; neque faciet actum moraliter bonum, quia non intendet, ut supponimus, finem honestum, sed indifferentem: Ergo saltem in aliquo casu poterit dari actus indifferens in individuo.

Propter hoc argumentum aliqui dicunt, quod sicut inter duos Reges non potest dari bellum justum ex utraque parte, per se loquendo, per accidens tamen id potest contingere, supposita ignorantia invincibili ex parte unius, v. g. si unus ex illis invincibiliter ignoret jus quod alter habet in aliquam provinciam, vel civitatem, pro qua bellum geritur: ita similiter (in-

H h ij

30.

33.

32.

33.

quunt) quamvis per se loquendo repugnet dari actionem humanam indifferentem in individuo, per accidens tamen id potest contingere, & de facto contingit in illo duplici casu in objectione adducto.

34. Sed hæc solutio & doctrina displicet: tum quia D. Thomas universaliter asserit, nunquam posse dari actum indifferentem in individuo: tum etiam quia si semel hoc admittatur, omnia replebimus actibus indifferentibus & otiosis; quia poterit quilibet dicere, se velle uti opinione probabili Scoti & Vazquezij, & sic poterit multiplicare actus istos, & generare habitum moralem indifferentem, qui neque erit virtus neque vitium: quod repugnat Aristoteli & D. Thomæ: nam Philosophus 2. Ethic. cap. 3. inquit quod habitus morales versantur circa illa, per quæ homo fit melior vel deterior. Et cap. 12. asserit quod habitus existentes in voluntate, vel sunt virtutes, vel vitia. Idem docet S. Thomas infra qu. 54. art. 3. & in præmio qu. 55. ubi dicit nullum habitum moralem esse medium inter bonum & malum. Unde

35. Melius & facilius respondetur, negando primum casum esse possibilem: quia quamvis secundum rationem speculativam possit quis tale præceptum invincibiliter ignorare, non tamen secundum rationem practicam. Ut enim ostendimus, est præceptum seu dictamen generale syn- derefis & prudentiæ, omnes actiones humanas & deliberatas in bonum honestum dirigendi, seu nunquam sistendi in bono delectabili tanquam in fine, & nunquam otiosè aut inutiliter operandi: prima autem principia, tam speculativa quam practica, singulis hominibus ab Authore naturæ insita sunt, ut mediis ipsis possint se tam in speculativis quam practicis dirigere, unde de illis in nullo homine, quantumvis bardo & stupido, ignorantia invincibilis dari potest. Ad illud quod subditur de opinione probabili, dicendum est non esse licitum sequi opinionem minus probabilem, in concursu probabilioris, sed nos teneri eligere id quod probabilius & verosimilius judicamus, ut in dissertatione de probabilitate, infra subjicienda, fuse ostendemus.

36. Obijcies secundò: Agere aliquid solum ad delectationem capiendam, seu ordinare operationem aliquam ad bonum delectabile tanquam ad finem, non est malum, nec rationi dissonum, sed merè indifferentes: Ergo possunt dari actus indifferentes in individuo. Consequentia patet ex dictis in prima probatione conclusionis, Antecedens probatur. Comedere vel bibere absque necessitate, solum ad delectationem capiendam, scilicet ob frigiditatem potus, vel suavitatem cibi, non est contra rationem, dummodo id sanitati non noceat; similiter odorari flores, aut res aromaticas, ob solam delectationem ex bono odore capiendam; aut inspicere pulchras, ob solam delectationem quam visus in earum aspectu percipit; vel audire musicam ad capiendam auditus delectationem, non est malum, nec peccatum, quis enim hæc damnet? Ergo agere aliquid ob solam delectationem capiendam, seu operationem aliquam ad bonum delectabile tanquam ad finem ordinare, non est malum, nec rationi dissonum.

37. Respondeo, negando Antecedens: cum enim operationes non sint propter delectationes, sed è converso delectationes propter operationes, ut docet D. Thomas supra relatus, qui eligit ope-

rationem propter delectationem, & propter hanc solam operatur, inordinate agit: unde qui propter solam delectationem comedit aut bibit, vel aliquam aliam operationem sensitivam elicit, peccat; ut non obscure docet Augustinus 10. Confess. cap. 31. ubi loquens de tentatione gulæ, sic ait: *Cum salus sit causa edendi & bibendi, adjungit se tanquam pedissequa periculosa jucunditatis, & plerumque prave conatur, ut ejus causa fiat quod salus causa me facere vel dico, vel volo: aperte indicans, cum causa solius voluptatis editur aut bibitur, malum esse.* Et cap. 33. agens de voluptate aurium, inquit: *Sed delectatio carnis meæ, cui mentem meam enervandam non oportet dari, sape me fallit, dum rationem sensus non ita comitatur, ut patienter sit posterior, sed tantum quia propter illam merui admitti, etiam præcurrere aut ducere conetur. Ita in his peccò, non sentiens, sed postea sentio.* Et infra: *Cum mihi accidit, ut me amplius cantus quam res qua canitur moveat, me peccasse confiteor.* Ergo cum quando aliquid agitur ob solam delectationem, hæc amplius moveat, quam res, & non sit posterior, sed præcurrat ac ducat, malum, & peccatum erit.

Advertendum tamen, ut delectatio sit volita propter operationem, atque ad eam rectè & secundum ordinem rationis, non esse necessarium, ut semper actu & formaliter intendatur bonum honestum, ad quod ex sua natura tendit bona operatio, sed satis esse ut virtualiter sit intentum: unde quamvis quis accedens ad mensam, non cogitet de conservatione vitæ, sed solum de cibi delectatione, non propterea peccat, quia talem delectationem propter operationem vitæ conservativam, saltem virtualiter vult, sicque non inordinate, nisi fortè, propter immoderatam concupiscentiam delectationis ciborum, superflue cibum sumat. *Ea enim (inquit Gregorius) sumenda sunt, quæ nature necessitas querit, & non quæ edendi libido suggerit.*

Ex his intelliges, falsam esse, & bonis moribus adversam, Joannis Sanctij sententiam, qui disp. 23. num 25. contendit *finem solius delectationis in conjugatis, nec peccatum quidem esse veniale: sicut non est, pulchram prospicere campum, fragrantem rosam odorati ob voluptatem admovere, suavi melodia liberis aures dare.* Hæc enim doctrina aperte repugnat SS. Patribus, præsertim Augustino lib. de bono conjugali cap. 6. sic dicente: *Conjugalis concubitus generandi gratia non habet culpam; concupiscentia vero satianda, sed tamen cum conjugate, propter fidem thori, venialem habet culpam.* Et cap. 7. *Reddere debium conjugale (inquit) nullius est criminis, exigere autem ultra generandi necessitatem, est culpa venialis.* Item 4. contra Julian. cap. 14. ait: *Hoc malo (libidinis) bene utuntur nuptiæ, cum conjuges procreant filios per illam, nihilque faciunt propter illam.* Unde lib. 5. cap. 12. asserit, quod si aliter quam per concubitum possent procreari proles, & tamen concumberent conjuges, *aperisimè libidini cederent, atque illo malo uterentur malè.* Cum verò propter quod sexus ambo sunt instituti, nisi eorum commixtione non nascitur homo, propter hoc mixti conjuges illo malo utuntur bene: si autem de libidine querunt etiam voluptatem, venialiter malè. Et superius lib. 2. ejusdem operis cap. 10. dixerat, *Conjuges contrahere unde quotidie dicant: Dimitte nobis debita nostra, quando modum gene-*

rationi necessarium causâ solius voluptatis excedunt. Similia habet Gregorius magnus lib. 12. moral. cap. 17. aliâs 20. Tunc (inquit) solum conjuges in admixtione sine culpa sunt, cum non pro explenda libidine, sed pro suscipienda prole miscentur. Et de cura Pastoralis p. 3. admonit. 28. Admonendi sunt conjuges, ut suscipienda proles se meminerint causâ conjunctos; & cum immoderata admixtioni servientes, propagationis articulum in usum transferunt voluptatis, perpendant quod licet extra non est, in ipso tamen conjugio, conjugij jura transcendunt. Unde necesse est ut crebris exhortationibus moneantur, ut desistant, quod pulchram copula speciem, admixtius voluptatibus sedant. Hos duces catervatim secuti sunt Scholastici, signanter Magister sententiarum lib. 4. dist. 26. & 31. D. Thomas ibidem qu. 2. art. 2. ubi ait: *Duobus solis modis conjuges absque omni peccato conveniunt, scilicet causâ procreandæ prolis, & debiti reddendâ, aliâs semper est ibi peccatum ad minus veniale.*

40. Ex quo patet falsum esse quod ait Tamburinus 7. lib. cap. 3. §. 5. num. 5. nempe, ut omne peccatum etiam veniale vitetur, finis in matrimonij usu aliquis ex his quatuor esse debet; proles in Dei cultu procreanda; carnis concupiscentia sedanda; sanitas propria uxorisque conservanda; propria obligatio satisfacienda. Patet, inquam, hoc esse falsum: cum D. Thomas duos solum agnoscat, propter quos sine culpa actus conjugalis fieri possit, nempe causam procreandæ prolis, & reddendi debitum conjugale: & D. Augustinus supra relatus asserat, quod dum conjuges de libidine quarunt voluptatem, venialiter peccant.

41. Objicies tertio: Actus qui fiunt ob solam commoditatem naturæ, ut fricare manus ad depellendum frigus, deambulare ad juvandam digestionem, & tuendam sanitatem, & similes, nec sunt boni, nec mali: Ergo sunt indifferentes. Consequentia patet, Antecedens probatur. Et in primis quod tales actus non sint boni, videtur manifestum: tum quia non fiunt ob honestatem virtutis, sed ob solam naturæ commoditatem: tum etiam quia si essent actus virtuosus, possent esse materia voti; quod est ridiculum, stultum enim esset tales actus vovere. Quod autem non sint mali, etiam patet: quia aliâs essent materia sufficiens confessionis: cuius oppositum ex eo constat, quod nemo de illis se accusat, nec sacerdos aliquis absolvit accusantem se tantum de illis. Unde D. Hieronymus epist. 89. ad Augustinum, quæ etiam est in. inter epistolas Augustini, loquens de his actibus indifferentibus, & ad solam naturæ commoditatem pertinentibus, inquit: *Bonum est continentia, malum est luxuria, inter utrumque indifferens ambulare, digerere alui stercore, capitis naribus purgamenta projicere, spiritus rheumata jacere, hoc non est bonum, nec malum: sive enim feceris, sive non feceris, nec justitiam habebis, nec injustitiam.*

42. Ad hoc argumentum patet responsio ex supra dictis: diximus enim supra quod si prædicti actus ad sanitatem & ad rectam corporis humani dispositionem, aliumve honestum finem fuerint aliquo modo necessarij, vel utiles, in eisque debitus modus & mensura servetur, verè sunt actus boni & honesti, sicut alij quibus saluti corporis providemus; unde de se ordinantur ad bonum virtutis, saltem virtualiter, & dicantur à recta ratione & prudentia, proceduntque à naturali in

A nos ipsos dilectione, quæ honesta est, & bona moraliter. Non tamen ut plurimum sunt materia congrua voti: quia hoc debet esse de bono meliori, & sæpè quamvis exercere illos actus sit bonum, melius est mortificationis gratiâ ab illis abstinere: sicut licet sit bonum carnibus vesci temperatè, non est per se materia voti, quia melius est ab eis propter Deum abstinere. Si verò prædicti actus ob solam delectationem exercentur, sunt peccata venialia; sicut actus conjugalis, propter solam delectationem factus, est malus moraliter, & veniale peccatum, ut supra vidimus: unde sicut iste actus est sufficiens materia confessionis, ita & illi qui ad naturæ commoditatem pertinent, quando sunt deliberati, & propter solam delectationem fiunt. Quia tamen similes actus ut plurimum sine deliberatione ex sola imaginatione fiunt, & si fiant cum consilio & deliberatione rationis, ad sanitatem, vel honestam recreationem, vel naturæ quietem & solatium virtualiter saltem referuntur, regulariter sunt materia dubia, & idè prudens sacerdos raro debet his solum absolutionem impendere, sed monere penitentem, ut de alijs, licet jam confessis, quæ certò scit fuisse peccata, se accuset.

Ad locum autem D. Hieronymi, in quo vim maximam faciunt Adversarij, facile respondeatur, ipsum solum velle, actus illos naturales, quos ibi recenset, non esse ex sua specie & objecto determinatè bonos, aut malos, sed indifferentes: observationem verò antiquæ legis, de qua ibi loquitur, semper fuisse aut determinatè bonam, aut determinatè malam ex sua specie; nam ante adventum & passionem Christi erat determinatè bona, post ejus passionem determinatè mala, cum legalia per Christi passionem & novæ legis promulgationem fuerint abrogata. Non asserit tamen Hieronymus, actus illos naturales, quos ibi enumerat, prout fiunt in individuo, & sunt vestiti suis circumstantiis, esse indifferentes, quia possunt ex circumstantiis vitari: nam si quis sputa in alium projiceret ex contemptu, aut ventrem in loco sacro purgaret, absque dubio peccaret: sicut licet præcepta & sacrificia antiquæ legis, ante adventum Christi essent ex se & ex sua specie determinatè bona, & Deo gratissima, tamen ex pravo fine, aut ex alijs circumstantiis, eorum adimpletio sæpè fiebat mala, ac Deo invisæ & abominabilis, ut ipse conqueritur Isaiæ i. his verbis: *Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? Plenus sum: holocausta arietum, & adipem pinguium, & sanguinem vitulorum & agnorum & hircorum nolui &c.*

Instat Vazquez, & contendit, D. Hieronymum loco citato admittere actus indifferentes non solum in specie, sed etiam in individuo, subdit enim, *sive feceris, sive non feceris, nec justitiam habebis, nec injustitiam*: ly autem feceris (inquit Vazquez) denotat exercitium actionis in individuo, cum actus non possit fieri nisi in individuo & singulari.

Verùm hæc instantia frivola est: nam sicut si ego, qui censo non dari actum indifferentem in individuo, dicerem: *Ire in agrum, neque est bonum neque malum, sed indifferens: unde sive vadas, sive non vadas, neque bonum fecisti, neque malum*, ineptissimè quis interpretaretur quod po- no actum in individuo indifferentem: ita pariter ineptè arguit Vazquez, dum infert Hieronymum admittere actus indifferentes in individuo, quia

de actibus supra enumeratis dicit: *sive feceris, A sive non feceris, nec justitiam habebis, nec injustitiam.* Nam esto ly *feceris* denotet actum particularem & in individuo, potest tamen & debet intelligi Hieronymus de illis operibus sumptis in particulari, & ut sunt in individuo, secundum id individuale quod habent ex objecto, ex qua parte verum est, praedictos actus, sive fiant, sive non fiant, neque ad justitiam nec ad injustitiam pertinere. Ob hoc tamen non negat quod ex fine, & aliis circumstantiis, quae objecto & speciei accidunt, debeant tales actus habere bonitatem aut malitiam, supposito quod fiant cum deliberatione.

45. Objicies quartò: Si quis ob exercitium duntaxat propriae libertatis, aliquem actum ex specie & objecto indifferentem eliceret, v. g. festucam de terra levaret, talis actus neque esset bonus & honestus, neque malus & vitiosus, sed omnino indifferens; cum exercere propriam libertatem, non sit determinatè bonum, aut determinatè malum, sed purè indifferens: Ergo potest dari actus indifferens in individuo.

46. Respondeo, quod si aliquis semel tantum aut bis aliquem actum ex specie & objecto indifferentem faceret, eo solo fine ut libertatem exerceret, talis actus esset bonus & honestus; haberet enim finem honestum, scilicet exercitium propriae libertatis, quam aliquando exercere, etiam circa actum ex objecto indifferentem, honestum est. Si verò saepe vellet ob eum duntaxat finem operari, tales actus non essent boni & honesti, sed mali & otiosi: quia licet semel aut iterum exercere libertatem circa actus indifferentes, honestum sit, & rationi consonum, saepius tamen id facere, nullam habet honestatem, sed otiositatem.

DISPUTATIO VI.

De moralitate actus interioris.

Ad questionem 19. D. Thoma.

E GIMVS huc usque cum D. Thoma qu. 18. de moralitate actuum humanorum in communi: nunc breviter dicendum de moralitate actuum interiorum, qui sunt praecipue intentio & electio, de qua S. Doctor qu. 19.

ARTICVLVS PRIMVS.

An bona intentio ex prava electione vitietur, & electio prava ex bona intentione rectificetur, vel saltem bonitas intentionis, diminuat malitiam electionis?

I. **T**RIA hic inquirimus, seu tres difficultates breviter hic discutiendas movemus. Prima est, an actus intentionis, qui ex se & ex proprio objecto non habet unde vitietur, sed ex illa parte foret bonus, ex eo quod sit causa malae electionis reddatur malus: v. g. cum quis ex intentione efficaci dandi eleemosynam, furatur ut tribuat eleemosynam, quaeritur an intentio illa sit mala, seu vitiosa ex electione hujus mali medij? Se-

cunda difficultas est, an intentio boni finis possit aliquando totaliter auferre malitiam electionis pravi medij: v. g. an liceat aliquando mentiri ad tuendam vitam proximi, vel aliquid grave damnum evitandum? Vel utrum virgo, ut invalorem suae pudicitiae effugiat, possit absque peccato se praecipitare in flumen, aut sibi manus violentas inferre? Tertio quaeritur, an supposito quod intentio boni finis non auferat totaliter malitiam pravae electionis, eam saltem aequaliter minuat; ita ut furtum quod fit ex intentione dandi eleemosynam, non sit adeo grave, sicut esset, si absque hujus boni finis intentione fieret.

S. I.

Prima difficultas resolvitur.

DICO primò: Quando intentio per se & necessariò cum prava electione connectitur, ab ea vitiat: secus verò, si per accidens tantum, & ex malitia eligentis, cum ea conjungatur.

Probatur prima pars: Quando intentio per se & necessariò cum prava electione connectitur, in eam influit, ipsamque virtualiter continet, nam intentio est voluntas circa finem, non quomodocumque, sed ut acquirendum per media, & ex ipsa movetur operans ad ea eligenda: Sed quod influit in peccatum, seu trahit voluntatem ad illud, malum est: Ergo intentio quae per se cum prava electione connectitur, eamque necessariò infert, est mala, & à tali electione vitiat. Unde S. Bernardus in libro de dispensatione & praeepto cap. 17. dicit quod *ut rectus sit oculus intentionis, duo requiruntur, nempe charitas in intentione, & veritas in electione*: hoc est rectitudo finis, & medij electi.

Probatur secundò: Actus humani bonitatem aut malitiam moralem desumunt à circumstantiis, ut supra ostensum est: Sed cum aliquis ex intentione efficaci dandi eleemosynam furatur, tale furtum est circumstantia illius intentionis: Ergo eam vitiat & eorumpit. Minor probatur: Effectus per se ex aliqua actione sequutus, est circumstantia *Quid*: id etiam quod ad aliquid faciendum praestat opem & auxilium, est ejus circumstantia, nimirum circumstantia *Quibus auxiliis*: Sed cum aliquis ex intentione efficaci dandi eleemosynam furatur, furtum est effectus per se ex tali intentione sequutus, & medium cujus ope & auxilio utitur ad finem illum obtinendum: Ergo ex duplici capite est circumstantia illius intentionis.

Probatur tertio: Sic se habent intentio & electio in practicis, sicut principium & conclusio in speculativis, ut docet Philosophus 7. Ethic. cap. 8. Sed quando ex aliquo principio per bonam consequentiam infertur conclusio falsa, tale principium in se falsum est: Ergo similiter cum ex intentione per se & necessariò infertur prava electio, seu eligitur malum medium, talis intentio est in se mala & vitiosa.

Ex his probata manet secunda pars conclusionis: Nam quando intentio non connectitur per se cum prava electione, quod assumatur malum medium, non provenit ex vi intentionis, quae id non exigit, nec ad id determinat voluntatem, cum illa sit contenta electione medij honesti quo finis posset obtineri, sed malum medium provenit ex pravitae voluntatis illud eligentis: Ergo tunc electio talis medij non reddit malam pravam intentionem: sicut cum ex defectu arguentis,